

14. HET RINGWERK IN BEWEGING

De laatste tijd hebben rond het RINGWERK en de RINGCENTRALE een aantal gebeurtenissen plaatsgevonden, die een rol zullen gaan spelen in de bepaling van de toekomst van het RINGWERK en onverbreekelijk daarmee verbonden de taak en organisatie van de Nederlandse RINGCENTRALE.

In dit stukje zal ik deze gebeurtenissen slechts kort aanstippen en toelichten. In komende afleveringen van "Op het Vinketouw" zal regelmatig en meer in detail door mij en anderen hierop teruggekomen worden. Juist met het oog hierop zal een redactie van 3 mensen (uit Ringcentrale, onderzoek en ringers) zich inzetten om "Op het Vinketouw" 6 maal per jaar te laten verschijnen. Ook organiseert de RINGCENTRALE in samenwerking met het RINGERS-COMITE op 26 november 1988 weer een normale ringersdag.

Op deze dag zal er zeker gelegenheid zijn op deze zaken nader in te gaan en de stand van zaken met u door te nemen.

Ab Perdeck met pensioen

Per 1 mei heeft Dr. A.C. Perdeck de RINGCENTRALE verlaten als gevolg van zijn pensionering. Onder leiding van Ab is de RINGCENTRALE uitgegroeid tot een met zijn tijd meegroeïende EXPERTISE CENTRUM voor het RINGWERK in Nederland. Een staf van 4 vaste en een variabel aantal tijdelijke medewerkers verwerkt dagelijks met zorg en liefde een grote stroom van ringlijsten en terugmeldingen. Met name de opslag van alle terugmeldingen met hun ringgegevens in de databank van de centrale computer maakt dat onderzoek ten behoeve van wetenschap en beleid snel en overzichtelijk over deze gegevens kan beschikken. Dat dit alles tot stand is gekomen kan met recht de verdienste van Ab worden genoemd. Mede door zijn leiding speelt de RINGCENTRALE als administratiebureau een voortrekkersrol in Europa. Niet voor niets is de EURING DATA BANK bij de Nederlandse RINGCENTRALE ondergebracht.

floppy_disc_vervangt_ringlijst

De ontwikkelingen ten aanzien van de opslag van gegevens gaan door. Dit is enerzijds het gevolg van dringende verzoeken van gebruikers van onze gegevens en anderzijds door de ontwikkeling op automatiseringsgebied in het algemeen en ook bij de ringers. De toekomst van het RINGWERK in Nederland is sterk gebaat bij een optimale service aan gebruikers. Steeds vaker komt uit deze hoek het verzoek om snel en overzichtelijk te kunnen beschikken over niet alleen de gegevens van teruggemelde maar ook van niet teruggemelde vogels. Dit laatste vergt nu nog veel tijdrovend archiefwerk. Daarom is het van het grootste belang dat de gegevens van de ringlijsten ook direkt bij binnenkomst opgeslagen kunnen worden in de databank van de centrale computer. Daarnaast dienen ook nog eens via een grote inhaaloperatie alle oude ringlijsten te worden ingevoerd. Beide zaken zullen niet opeens gerealiseerd kunnen worden. Het zal niemand verbazen dat de bemanning van de RINGCENTRALE dit onmogelijk alleen kan. Naast extra middelen zullen ook de ringers, ieder naar eigen kunnen en mogelijkheden, een bijdrage moeten leveren. Dit kan al door voortaan de ringlijsten te typen of met duidelijke blokletters in te vullen. Dit is iets dat wij best van u allen kunnen verlan-

gen. Zij echter, die nu reeds over een personal computer beschikken, kunnen binnenkort in plaats van ringlijsten de gegevens per floppy disc inzenden. Het benodigde programma "POOT" genaamd, is door VT ontworpen en met behulp van ringers met P.C.ervaring getest. Evenals de ringlijst wordt dit programma tesamen met lege floppys gratis door de RINGCENTRALE beschikbaar gesteld. De deelname hieraan is voor vrijwillige ringers niet verplicht. Gezocht wordt nog naar wegen om voor de ringers, die hieraan niet deel kunnen nemen, uiteindelijk hetzelfde resultaat te krijgen door uitbesteding van het invoeren of door via een apparaat getypte/in blokletters ingevulde ringlijsten te laten inlezen. Hiervoor zal dan echter wel een financiering moeten worden gevonden.

instelling van een adviesraad voor het Ringwerk

In de loop der jaren is ondanks automatisering de werkdruk op de RINGCENTRALE steeds maar toegenomen. De toename in het aantal ringers, die in alle vrijheid hun activiteiten konden ontplooiën, zorgde via een toename in het aantal geringde vogels voor een stijging in het aantal terugmeldingen en dus werk op de RINGCENTRALE. Een goede voorlichting aan het publiek en een snelle service aan inzenders van terugmeldingen, zorgden er voor dat de bereidheid bij het publiek om mee te werken door ringvondsten te melden, toenam. Deze positieve ontwikkeling had echter als keerzijde dat bij gelijkblijvende activiteit van de ringers de werkdruk via de grotere terugmeldingskans toenam. Het toepassen van grote op afstand afleesbare ringen en het gebruik van individueel herkenbare kodes van kleurringen en kleurmerken, deed recentelijk het aantal terugmeldingen via zichtwaarnemingen sterk toenemen.

Intussen verschoof de laatste decennia het doel en gebruik van de gegevens uit RINGWERK sterk van "trekonderzoek" naar vooral aantalsverloop en verspreiding van vogelpopulaties en de oorzaken daarvan.

Deze verschuiving had en heeft grote gevolgen voor zowel de activiteiten van veel ringers als voor de daarbij vereiste werkwijze van administreren, archiveren en verstrekken van gegevens aan derden door de RINGCENTRALE. Dit betekende veel extra werk.

Omdat de middelen voor en personeelsterkte op de RINGCENTRALE achterbleven bij de toegenomen werkdruk, ontstonden er problemen. Om de administratieve en technische taken naar behoren te kunnen blijven uitoefenen, heeft de RINGCENTRALE in het recente verleden een aantal impopulaire maar noodzakelijke maatregelen moeten nemen: uitsluiten van soorten, een bevrozing van het aantal vrijwillige medewerkers en tenslotte een kleine verhoging van de ringprijs ten behoeve van uitbreiding van de staf met een gewetensbezwaarde en voor verdergaande automatisering.

Vooraf door de ontwikkelingen vanuit de kant van onderzoek en beleid en de noodzaak hierop in te spelen, boden deze maatregelen slechts tijdelijk soelaas. De tijd nadert onafwendbaar dat er fundamentele keuzen gemaakt dienen te worden.

Door de gemaakte keuze om in ieder geval aan de administratieve en technische taak te blijven voldoen is de andere essentiële taak van de RINGCENTRALE niet uit de verf gekomen. Het initiëren, coördineren en begeleiden van de activiteiten van de vrijwillige ringers/medewerkers dient ter hand te worden

genomen. Heroriëntatie en vernieuwing van deze activiteiten door o.a. herenbijscholing is dringend gewenst. Dit besef bestaat niet alleen bij het Instituut voor Oecologisch Onderzoek maar ook bij ringers en gebruikers van de gegevens. Gestimuleerd door de bezwaarlijke maatregelen organiseerden de ringers zich in het RINGERSCOMITE en brachten vervolgens een rapport: "RINGONDERZOEK EN RINGERS: EEN VERKENNING" uit. Dit rapport bevatte, naast een analyse van de betrokkenheid van de ringer bij het ringwerk nu en in de toekomst, een groot aantal aanbevelingen in de richting van de RINGCENTRALE. Eén van de belangrijkste daarvan is de aanbeveling om tot structureel overleg tussen alle betrokkenen bij het ringwerk te komen. In onderzoeks- en beleidskringen was intussen eenzelfde behoefte ontstaan. Op grond van al deze aanbevelingen heeft het I.O.O. aan de belangrijkste bij het ringwerk betrokken groeperingen, instellingen en verenigingen uitnodigingen gestuurd om een vertegenwoordiger (en een plaatsvervanger) zitting te laten nemen in de ADVIESRAAD VOOR HET RINGWERK. Alle aangeschrevenen hebben positief gereageerd. Na een voorbespreking met alle betrokkenen werd op 29 januari 1988 de oprichting van de ADVIESRAAD VOOR HET RINGWERK een feit.

het doel van de ADVIESRAAD is om in algemene zin, gevraagd en ongevraagd, over het ringwerk in Nederland aan de directie van het I.O.O. als beheerder van de ringcentrale te adviseren.

De uiteindelijke besluitvorming blijft, rekening houdend met het advies, liggen bij het I.O.O. Nadrukkelijk heeft de ADVIESRAAD uitgesproken dat zij niet als een soort klachtenbureau voor ringers moet worden gezien. Wel kan het I.O.O. problemen met (individuele) ringers, mits die konsekwenties voor het algemeen beleid zullen hebben, aan de ADVIESRAAD ter advisering voorleggen. Omdat de ADVIESRAAD het I.O.O. adviseert maakt het I.O.O. formeel geen deel uit van de ADVIESRAAD. Het wordt echter door alle betrokkenen wenselijk geacht dat een delegatie van het I.O.O. aan de vergaderingen deelneemt. De raad heeft uit haar midden Gerard Boere (S.B.B.) gekozen als voorzitter. De voorzitter zal de raad 2 maal per jaar, of zoveel vaker als nodig is, bijeenroepen. Om praktische redenen zal op verzoek van de ADVIESRAAD de RINGCENTRALE het sekretariaat voeren en als korrespondentieadres optreden. In de ADVIESRAAD zijn de volgende instellingen, vereniging en groeperingen vertegenwoordigd:

SBB (Boere); RUG (Daan); SOVON (Buker); NMF (Binsbergen); Vogelbesch. (Osieck); RINGERScomité (Westhof en Luten); RIN (Spaans); NOU (Mw. Winkelman)

opstelling van een beleidsplan voor het ringwerk

Tijdens de voorbereidende vergadering en de daarop volgende instellingsvergadering heeft de ADVIESRAAD aan het I.O.O. gevraagd om inzicht te krijgen in de problemen op de ringcentrale en de mogelijkheden deze te verhelpen, in de wensen van ringers en gebruikers en in de mogelijkheden hieraan tegemoet te komen. Deze gegevens dienen organisatorisch en financieel onderbouwd te zijn, opdat na bespreking met de raad één en ander kan leiden tot (een advies over) een BELEIDSPAN voor het RINGWERK in Nederland.

Om het mogelijk te maken de bouwstenen voor dit beleidsplan zo snel mogelijk op papier te krijgen, heeft de raad gezorgd voor de financiering voor het aantrekken van een projektmedewerk(st)er. SBB, NMF en VB werden bereid gevonden de gelden daarvoor op tafel te leggen.

De afwikkeling van de sollicitatieprocedure is reeds zo ver gevorderd, dat het realistisch lijkt dat op 15 augustus a.s. met de analyse gestart kan worden. De werkzaamheden zullen bestaan uit:

- 1) het maken van een analyse van de huidige organisatorische en financiële situatie. Inzicht zal moeten worden verkregen in de samenstelling van de ringersgroep en de mate van werkdruk die de te onderscheiden groepen veroorzaken; in de werkwijze van de ringcentrale en in het huidige gebruik van gegevens en de daarmee gemaakte kosten door onderzoekers uit de fundamentele wetenschap en beleidssector.
 - 2) Het door literatuurstudie en via gesprekken en enquêtes inventariseren van de wensen van wetenschap, beleid, ringers en andere potentiële gebruikers.
 - 3) Het op basis van bovenstaande gegevens opstellen van alternatieve scenario's: hoe vanuit de huidige situatie in de toekomst het beste aan deze wensen voldaan kan worden.
 - 4) Het financieel en organisatorisch onderbouwen van deze scenario's.
 - 5) Het inventariseren op welke wijze, in welke mate en onder welke condities wetenschap, beleid, ringers en andere potentiële gebruikers deze scenario's ondersteunen.
- Belangrijk zal zijn aan welke activiteiten de ringers zullen deelnemen en welke financiële steun de gebruikers van de gegevens hiervoor overhebben. Als al deze gegevens bekend zijn en met de ADVIESRAAD zijn doorgesproken zal een beleidsplan moeten worden opgesteld.

De inhoud, vorm en organisatie van het RINGWERK en van de RINGCENTRALE zal dus de komende tijd nadrukkelijk onderwerp van veel besprekingen en discussies zijn. Dit kan alleen met succes worden afgesloten in een door allen gedragen BELEIDSPLAN, als alle betrokkenen en dus ook de ringers vanuit hun eigen positie en deskundigheid mee willen denken en praten. Belangrijk zal daarbij zijn dat wij elkaar ontmoeten, naar elkaars ideeën en meningen willen luisteren en deze proberen te begrijpen. Dit alles opdat wij met het behoud van het vele goede uit het verleden, nieuwe wegen kunnen inslaan, die tegemoetkomen aan de in de tijd veranderende vragen en behoeften vanuit de wetenschap en het beleid.

Het is mijn persoonlijke mening dat dit alles zeer goed mogelijk is.

Als opvolger van Ab Perdeck wil ik daaraan mijn bijdrage leveren.

Piet Drent